

PROVOKACIJA MAGNATOV SE NI OBNESLA.

ILLINOJSKI RUDARJI PRAVIJO, DA LAHKO SAMI POREBIMO UNIJSKE PRISTOJBINE.

Trgovci so israbili položaj in hitro pognali cene navzgor.

Springfield, Ill. — Akeija rudarjev v Illinoisu glede Andersonove prepovedi, bo imela velik vpliv tudi na druge rudarje. Rudarji v Illinoisu menijo, da ni potreba, da bo gospod "bos" pobiral prispevke za organizacijo, ampak da jih lahko sami izroče finančnemu tajniku lokalne organizacije. Dokler podjetniki pobirajo mesečne prispevke za organizacijo, ima eksekutiva rudarske organizacije moč, da lahko s batom nastopi proti distriktnim organizacijam, ki se ne ravna do pike tako, kot želi ali sklepa eksekutiva. Podjetniki ne podpirajo nikdar rebelnih rudarjev, ampak so vselej z eksekutivo. To potrjuje dogodki v Kansasu.

Walter Nesbit, finančni tajnik 12. distrikta rudarske organizacije, pravi: "Manj kot tri tisoč rudarjev je zastavilo v tej državi. Za stavko niso dobili poziva, ampak zastavili so v prepričanju, da s stavko izvrše nekaj dobrega. Navodila niso prejeli od Frank Farringtona, našega državnega predsednika, da naj ostanejo na delu. Vrnejo se na delo vsi že jutri."

Freeman Thompson, predsednik springfieldkega distrikta, se je izrazil o položaju: "Imenujte to 'bluf' podjetnikov in sodnika Andersona, in pokažite njim, da mi lahko izhajamo brez tega, kar so oni držali kot bat nad našimi glavami. Mi ne potrebujemo 'check-off' sistema. Rudarji so 100-odstotno zvesti svoji uniji in mi bomo prišli in sami plačali svoje pristojbine, ne da bi imeli kakšen sistem za pobiranje prispevkov."

Splošna sodba med rudarji je, da je bila Andersonova prepoved provokacija. Premogovniški podjetniki so pričakovali, da ta provokacija napravi splošno zmešnjava in da bo mogoče pomajati organizirane rudarske vrste tako silno, da bo vzelo leto dni, predno se zopet formirajo. V tem času bi pa podjetniki lepo znižali mezo in poslali delovne razmere v rudnikih. Rudarji so prišli do prepričanja, da lahko drugi milijoni organiziranih delavcev sami plačujejo prispevke in njih organizacije so močne, lahko torej store tudi rudarji, o katerih se lahko reče, da so bili med prvimi delavci, ki so se pričeli organizirati v Združenih državah.

Da so podjetniki pričakovali od Andersonove prepovedi veliko zmešnjava, govori dejstvo, da se je premog v Chicagu takoj pričel dražiti. O tem pričajo izjava nekega večjega trgovca s premogom, ki je rekel: "Industrijske kompanije so pričele kupovati premog, ker so se bale, da nastane pomanjkanje premoga. Presejan premog, ki se je pred enim tednom še prodajal po dolarju tona, je poskočil v ceni na dva dolarja in pol."

In to se je zgodilo ob času, ko je dr. F. C. Hennold, tajnik organizacije premogovniških podjetnikov izjavil, da je veliko predruga naložena v vozovih na tirih pred rudniki, ki še ni prodan.

Kdor trezno sodi, lahko sprevidi, kako bi zopet želi masten profit nekateri podjetniki in trgovci, če bi Andersonova prepoved res napravila zmešnjava.

JUGOSLAVIJA MOBILIZIRA KLJUJE GROŽNJA VELIKE ENTENTE.

London, 4. nov. — Kakor se poroča iz Beograda, je Jugoslavija prezrla grožnjo entente in nadaljuje z mobiliziranjem armade. Štirje razredi rezervistov so pozvani pod orožje. Poslaniški svet v Parizu je zadnji teden posvaril Jugoslavijo, Čehoslovakijo in Rumunijo, da morajo prenehati z vojnimi pripravi napram Ogrski.

VOJAŠKA NAGRADA SE NI POKOPANA.

OŽIVEL JO JE SENATOR REED IZ MISSOURIJA.

Upanja pa ni kljub temu velikoga, da bo Reedov amandament sprejet.

Washington, D. C. (Federated Press). — Republikanske starine, ki so mislile, da je vojaška nagrada za vedno pokopana, so bile zelo presenečene, ko je senator Reed zopet oživel na svoj način.

Senator Reed je opozarjal senatno zbornico na fakt, da so vojni profiterji pobasali ogromne profite v zadnji vojni z Nemčijo in če se ti profiti obdavi, tedaj bi bilo dosti denarja, da se izdatno pomaga našim ranjenim in poškodovanim doslužnim vojakom. Ko so njegovi tovariši najmanj pričakovali, da pride vojaška nagrada zopet na dnevni red, je senator Reed predlagal amandament k davčni predlogi, ki govori, da so pregodaj sanjali, da pojde vse gladko od rok.

Senator Reed je imel veliko poguma, da je povdaril, da republikanska večina olajša butaro vojnih profiterjev za \$450,000,000, ker je odpravila davek na nadprofit, obenem je pa odklonila pomagati ranjenim in poškodovanim vojakom. Senator iz Missourija je opozarjal zbornico na pismo zakladniškega tajnika Mellona, v katerem nasprotuje vojaški nagradi, in pravi, če se nagrada dovoli, da povzroči depresijo na trgu za vladne vrednostne papirje. Povedal je, da je Mellon drugi najbogatejši človek v Združenih državah in da je želel poraz predlogi za vojaško nagrado le iz osebnih in sebičnih namenov.

"Veliki biznis ni maral za vojaško nagrado," je povdarjal senator Reed, "tedaj še seveda ni moglo pričakovati, da ji je naklonjen zakladniški tajnik, kajti veliki biznis je bil proti nji."

Republikanski senatorji menijo, da je uvaževanje vojaške nagrade ob tem času zelo nerodna reč. Ameriška legija ima svoje zborovanje in delajo se pripravne za pokop nepoznanega junaka v Arlingtonu na enajstega novembra. Starine v republikanski stranki nameravajo iz te afere napraviti veliko reč. Godba bodo igrale, govori bodo sledili in vse bo okrašeno z zastavami, ampak prostaki zastoj iščejo odškodnino za svoje izvršeno delo.

Prav nobenega izgleda ni, da bo sprejet amandament senatorja Reeda, ampak nekaj senatorjev bo prišlo v zelo neprijeten položaj pri prihodnjih volitvah, ki bodo glasovali proti vojaški nagradi.

GOVOR PREDSEDNIKA BO SLIŠATI KRIŽEM ZDRUŽENIH DRŽAV.

Washington, D. C. — Telefonska družba je porabila okoli deset milij telefonske žice, da je omrežila Arlingtonsko narodno pokopališče, da bo mogoče povsod v Združenih državah slišati glas predsednika, ko bo govoril pri mlinski slavnosti neznanega ameriškega vojaka. Slišati bo sploh vse: grmenje topov, godbe, vojaška povelja, glas trombe itd., kar se bo zgodilo na pekepališču.

VETERANI VABIJO LEGIONARJE NA SKUPNO DELO.

Posiv na Ameriško legijo, da združi svoje sile za pravice organiziranih delavcev.

LEGIJA JE PA ODGOVORILA DRUGAČE.

Minneapolis, Minn. — (Fed. Press). — World War Veterans' Association, napredna organizacija doslužnih vojakov, je poslala te dni dolgo brzojavko konvenciji Ameriške legije — nazadnjaške organizacije bivših vojakov — ki se vrši v Kansas Cityju. Brzojavka vsebuje apel na legionarje, da naj osvoje program veteranov, ki je naklonjen strokovnim delavskim unijam, pomiloščenju političnih jetnikov in je proti splošnemu vojaškemu vezbanju.

Veterani svetovne vojne apelirajo na legionarje kot na svoje bivše tovariše v armadi, ki so se skupno bojevali z njimi zoper avtokracijo v centralni Evropi, da se naj tudi zdaj bojujejo z njimi zoper industrijalno avtokracijo doma. To lahko store s tem, da se izrečejo na svoji konvenciji prvič za zahtevo veteranov na predsednika Hardinga, da objavi imenik vojnih profiterjev in da priporoči kongresu uvedbo davka, ki ga naj profiterji plačujejo v sklad v prid brezposelnim bivšim vojakom; drugi naj se legija pridruži veteranom v zahtevi, da se takoj osvobode vsi politični jetniki, ki so se na ta ali oni način pregledili zoper pretirane vojne zakone; tretji, legija naj se izreče proti agitiranju za splošno vojaško vezbanje; četrti, konvencija Ameriške legije naj se postavi na stališče strokovno organiziranega delavstva in proti odprti delavnici, s katero delodajalci pehajo tisočere bivše vojake v industrijalno sužnost.

Veterani svetovne vojne priporočajo Ameriški legiji, da namesto propagande za uvedbo splošnega vojaškega vezbanja naj rajši agitira za splošno razoroženje.

In kako je konvencija Ameriške legije odgovorila na gornji apel? Tu sledi poročilo:

Kansas City, Kans., 2. nov. — Konvencija Ameriške legije je med vrščem odobravanja sprejela resolucijo, s katero strogo obsoja vsako nameravano pardoniranje Debsa in drugih političnih jetnikov.

Rezolucija je bila del takozvanega "programa amerikanizacije", ki vsebuje dolgo vrsto točk, predpisujočih ameriškim državljanom razna zdravlila, ki bi "ozdravila" Ameriko, če bi jo legija "ronala".

Konvencija se je seveda skopala tudi na "rdečkarje", katerim je posvetila posebno resolucijo kot del "programa industrijalnih in socialnih reform". Legija, kateri izjavlja na drugem mestu, da ni politična organizacija in da se ne vmešava v politične zadeve, narekuje v tem "programu", kaj se ima zgoditi s političnimi jetniki in s radikalnimi političnimi manjšinami. Med drugimi je tudi točka, da mora zadeti "ostru kazen vsakega posestnika, ki odda svoje prostore v najem rdečkarjem."

Legija je tudi "setlala" vprašanje šolske vzgoje s sprejemom resolucije, ki zahteva, da se mora vsi "neložni" učitelji in učiteljice.

KLANOVCI RAZBILI LEGIJO V TEKSASU.

Houston, Tex. — (Fed. Press). — Tukajšnja lokalna postaja Ameriške legije se je razbila, ko so nekateri člani izvedeli, da so njihovi voditelji vzeli darilo \$45 od tajne kukluklanovske organizacije. Uporni legionarji, ki nočejo imeti nobenih stikov s kukluklanovci, so ustanovili novo postajo.

ŽELEZNIŠKI MAGNATJE BODO ZAHTEVALI ZOPET ZNIŽANJE MEZDE.

New York, N. Y. — Ravnatelj vzhodnih železniških družb so se sedli na konferenci v tukajšnjem mestu, da razpravljajo o zopetnem znižanju meze. Kakor hitro se gospodje ravnatelji zedinijo glede ponovnega znižanja meze, predlože svoje zahteve železniškemu delavskemu odboru. Slišijo se glasovi, da bodo zahtevali, da se meza najmanj zniža za deset odstotkov.

Kdor je upal, da je železniško vprašanje rešeno, koje bila odvrgnena stavka železničarjev, se je hučo zmotil.

UNIJSKO GIBANJE V W. VA. SE BO NADALJEVALO.

Rudarji bodo delali za organizacijo kljub sodnijski prepovedi.

UNIJA SE PRITOŽI NA VIŠJE SODIŠČE.

Charleston, W. Va. — Organizatorično delo med rudarji na polju premoga v Zapadni Virginiji se bo nadaljevalo brez odra na "indfunkten" sveznega sodnika Andersona v Indianapolisu. Tako izjavljajo odborniki okrožne organizacije.

"Agitacija za unijoniziranje rogov v okraju Mingo ne bo prenehala, dokler je ne ustavi sodnijska prepoved, ki je izdana tukaj," je rekel H. W. Houston, odvetnik organizacije rudarjev.

"Ne gre mi v glavo" — je nadaljeval Houston — kako more Andersonova prepoved veljati za West Virginijo. Tukaj je druga tožba, o kateri se bo obravnavalo 10. ali 12. novembra in katero so uoklopile ravno tiste premogovne družbe, ki so zainteresirane v indianski tožbi; najbrž so družbe dvomile, da ima sodnik Anderson področje čez Zapadno Virginijo. Andersonova prepoved se naravno tiče vsakogar v okrožju Andersonovega sodišča; eksekutiva rudarjev v Indianapolisu je seveda prizadeta, ne vidim pa, kako bi mogel odlok zabraniti tukajšnji okrožni organizaciji, da ne bi nadaljevala z unijakim gibanjem."

Houston je dalje rekel, da bodo takoj storjeni koraki za priziv proti "ipdužuknu" na prizivnem sodišču v Chicagu.

"To je prvo koncentrirano gibanje kraljev premoga za uničenje rudarskih organizacij," je dejal dalje Houston. "Andersonova sodnijska prepoved bo naravno narpadila zmešnjava med rudarji, ampak do danes še nisem slišal, da bi rudarji v Zapadni Virginiji imeli kakšno bojazen zaradi tega."

BORAH SE VEDNO ZAHTEVA, DA MORA BITI KONFERENCA JAVNA.

Washington, D. C. — Senator Borah je še vedno na delu za javne seje konference za omejitev oboroženja, ki se otvori prihodnji teden. Borah pravi, če ne bodo izdale njegove zahteve v kongresu, da bo med konferenco potoval po vzhodu in srednjem zapadu Amerike in na javnih shodih zahteval javne razprave in konkretne sklepe za zmanjšanje armad in moraric.

ROJAK OKRADEN.

Chicago, Ill. — Rojak Frank Udovlj, znani ekspresnik, je imel v četrtek popoldne nepovabljenega gosta v svojem stanovanju. Gost se je oglasil, ko ni bilo nikogar doma. Odklenil je vrata in potem brskal po posteljah, premaknil klavir in napolnil staknil \$250 drobiža ter Frankovo zlato uro nakar se je poslovil. Tat je pa bil toliko nepreviden, da je perzi \$310 v čeki in gotovini. Veržica na uri ima znak S. N. P. J. Ptičku so že na sledu.

ZAHTEVA PO JAVNI KONFERENCI POSTAJA MOČNEJŠA.

SENATOR OWEN IN KONGRESNIK FREAR STA JO PRIPOROČALA JAVNO.

Pobjala sta argumente onih, ki zahtevajo, da se obršava razorožitvena konferenca tajno.

Washington, D. C. — Senator Robert L. Owen, demokrat iz Oklahoma, in kongresnik James A. Frear, republikanec iz Wisconsin, sta po obedi, ki ga je priredila Liga za narodno ljudsko vlado, zagovarjala na javnem shodu načelo, da so vse seje razorožitvene konference javne.

Odgovarjala sta oba na trditev, če bi bila konferenca javna, da bi v dvorano prišlo toliko šanikarjev, da bi izgledalo, da se konvencija obršava pred javnim shodom. Oba sta se strinjala s trditvijo William Allen Whita, da je mogoče obršavati javno konferenco po načrtu, ki so ga predložili ameriški šanikarski poročevalci versailski konferenci. Po tem načrtu bi vsak tisk imel pravico do dveh poročevalcev na vsaki seji, poleg pa še šest drugih oseb, ki bi bile določene vsaki dan. Vsi drugi šanikarski poročevalci bi se pa lahko poslužili poročil.

Senator Owen je povdarjal, da je to vprašanje tako važno, da se ne sme dovoliti, da se rešuje s intrigami in tajnimi kupljenji, kajti zaseje se lahko seme bodoših vojn. Dodal je, da imajo svobodna ljudstva, ki morajo v vojnem času štrvovati svojo kri in imetek, pravico vedeti, kaj njih zastopniki govorijo in delajo na takih konferencah.

Kongresnik Frear ni le zavzel stališče, da mora biti konferenca javna, ampak je izrekel obšalovanje, da neka znana ameriška žena, katere ime je tesno združeno s moralnim napredkom, ni bila imenovana v komisijo. Izjavil je, da ima zaupanje v štiri ameriške delegate, toda zaupanje bi bilo večje, če bi bil imenovan delegat tudi senator Borah, ki je največ delal na to, da se konference vrši.

"Javnost zagotovi že naprej uspeh, med tem ko tajnost rodi dvome in sumničenja v vse stvari, ki se rode za saptimi durmi," je rekel kongresnik Frear, ko je zaključeval svoj govor. "Mirovna konferenca v Versaillesu še ni pozabljena, čeprav je bila obljuba za odprto konferenco napravljena, ki je bila pozabljena, še predno so vsi delegatje dali svoje noge pod mizo."

BUELJ PŠENICE PO 99 CENTOV.

Chicago, Ill. — Na šikaški borzi je padla cena za bušelj pšenice na devet in devetdeset centov! Kaj pa moka in kruh! Prodajata se še vedno po oderuških cenah.

James A. Patten, šitni kralj, ki si je pridobil milione s špekulacijami v žitu, je zadel žebelj na glavo, ko je rekel, da se farmarji ne izplačati obdelati polje, da na njem zraste pšenica.

Več ko pet let je minilo, od kar je bila cena za bušelj pšenice pod enim dolarjem.

ČE NI KANDIDATOV, NI VOLITVEV.

Taylorville, Ill. — Volitve se ne morejo vršiti, ako ni kandidatov. Ta "nesreča" je zadela mestee Taylorville. Župan, mestni klerik in eden zaupnikov so zapustili mesto. Dne 8. novembra bi se morale vršiti volitve novih uradnikov, toda nihče noče kandidirati. Volitev torej ne bo. Mesto ima 450 prebivalcev.

ANGLIJA JE ZADOVOLJNA S PREDLOGOM RUSIJE ZA PRIZNANJE DOLGOV.

London, 4. nov. — Lord Curzon, minister vannjih zadev, je včeraj poslal noto Krasinu, ruskemu sovjetskemu trgovinskemu komisarju, v zadevi zadnje Čičerinove note za mirovno konferenco z Rusijo. Anglija odgovarja, da je zadovoljna s predlogom Rusije za priznanje dolgov, želi pa še nekaj pojasnil. Lloyd George bo konferiral s sovjetskim zastopnikom v Londonu v par dneh.

KARL POJDE NA PORTUGALSKI OTOK.

Madeira, na zapadni strani Afrike, je menda bodoče bivališče Habsburžana.

OSEM DNI "ŽALOVANJA" NA OGRSKEM.

Budapešta, 4. nov. — Ogrska narodna skupščina je danes razprestolila Habsburžane. Predlog vlade za odvzete vseh pravic do prestola habsburški dinastiji je bil sprejet.

Paris, 4. nov. — Časnikarska vest iz Beograda sporoča, da je jugoslovanska vlada poslala noto ententi, v kateri zahteva, da se izpolni trianonska pogodba med Ogrsko in zavetniki in da Ogrska plača odškodnino Jugoslaviji za mobilizacijo armade. Belgradska vlada dalje zahteva, da mora biti Ogrska popolnoma razorožena in razorožitev se mora izvršiti pod nadzorstvom komisije, katero imenuje Jugoslavija, Čehoslovakija in Rumunija. Mobilizacija v Jugoslaviji se nadaljuje.

Lisabona, Portugalska, 4. nov. — Iz Funchala, glavnega mesta na otoku Madeiri, je prišla brzojavka, ki sporoča, da je aranžiranje za sprejem bivšega cesarja Karla in njegove žene Zite končano. — (Madeira se nahaja zapadno od afriškega obrežja in je 2200 milj od Ogrske.)

Budapešta, 4. nov. — Danes se nadaljuje debata v ogrski zbornici o predlogu za razprestoljenje Habsburžanov. Ko je grof Štefan Bethlen, ministrski predsednik, včeraj predložil predlog za odvzete vladarskih pravic Karlu in vsem njegovim sorodnikom, je večje število poslancev demonstriralo za Karla s klici "eljen" (živijo).

Predloga se glasi, da Ogrska protestira proti vmešavanju tujih sil v njene notranje zadeve in določa, da se Habsburžanom odvzame vse pravice do prestola in da se volitve novega kralja odlože za nedoločen čas. Zborovanje prvga dne je pokazalo, da bo imela predloga močno opozicijo, katero vodi grof Apponyi.

Minister za notranje zadeve je odredil osem dni "narodnega žalovanja" valed ponižanja, ki ga je doživela Ogrska zaradi Karlove eskapade. Vsa gledališča in drugi prostori za zabave morajo biti zaprti.

Dunaj, 4. nov. — Monarhistična agitacija v Avstriji in na Bavarskem je polegla kakor da se je udrla v zemljo. Posebno klerikalni kmetje na Saleburškem in Tirolskem so silno poparjeni zaradi ponesarečenj Karlovega gibanja.

Italijanski poslanik na Dunaju je informiral Avstrijo, da se bo plebiscit na Burškem vršil na enak način kot na Koroskem, kjer se je večina izrekla za Avstrijo in proti Jugoslaviji. Pričakuje se, da ententa pošlje 15,000 mož vojaštva v Odenburg za vzdrževanje miru tekom plebiscita.

JAPONSKI MINISTRSKI PREDSEDNIK UMORJEN.

Tokijo, 4. nov. — Ministrski predsednik Hara je bil danes zaboden v sree na kolodvoru v Tokiju. Umri je na mestu.

VREME.

Chicago in okolica: V nedeljo jasno in mrzlo. Severozapadni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 57, najnižja 51. Solnce izide ob 6:27, zaide ob 4:41.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.
Naročnina: Zemljeno državo (Ivan Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.55 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vsak čas ima stik s listom:
"PROSVETA"
2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovenic National Benefit Society.
Owned by the Slovenic National Benefit Society.
Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

Datum v oblepuju n. pr. (Oct. 31-21) poleg valnega imena na naslova pomeni da vam je s tem dnem poteklo naročnina. Posvetite jo pravčasno, da se vam ne ustavi list.

SLABI ZGLEDI VLEČEJO.

V državi Texasu so tudi premogovi rudniki. In kjer so premogovi rudniki, tam so tudi poleg rudarjev privatni premogovski podjetniki. Ti podjetniki so čitali, kako ravnaajo premogovski podjetniki z rudarji v Zapadni Virginiji, ker se nočejo podvreči podjetniški diktaturi. Brali so, da se jim ni zgodilo nič žalega zaradi takega postopanja z rudarji. In zaradi tega so sklenili, da jih posnemajo.

Najprvo so naznanili rudarjem, da jim vtrgajo mezd, kar za 33 1/2 odstotkov. To pomeni, da bi podjetniki najraje videli, da rudarji delajo zastoj. Ker pa morajo rudarji vse drago plačati, plačati včas celo po oduših cenah, kar potrebujejo za svoje življenje, so naravno tako ponudbo od strani podjetnikov odklonili. Pogodba med rudarji in podjetniki potече šele 31. marca prihodnjega leta. Ali za take malenkosti se podjetniki ne brigajo, kadar gre za profit. Podjetnikom ni bila še nikdar nobena pogodba sveta, če so prišli do prepričanja, da znižuje njih profit. Prelomili so jo odprto in zaradi tega niso imeli prav nobenih moralnih vgrizljejev.

In ker se rudarji niso uklonili podjetniškemu diktatu, so jih pgnali iz kompanijskih bajt. Zgodilo se je ravno tako kot v Zapadni Virginiji. To se je zgodilo v Strawnu in Lyri. V Thurberju se je rudarjem godilo še gorje. Tu lastuje kompanija vodne naprave in električno silo. Posledica tega je bila, da so se morali rudarji naseliti zunaj mestne meje v šotorih.

Tak je diktat podjetnikov delavcem! Ako ne ubogaš, pravi privatni podjetnik, te ne vržem le iz svoje bajte na cesto, ampak odrečem ti še razsvetljavo in vodo.

In kaj pravijo "resnicoljubni" velebizniški dnevniki o takem barbarskem početju. Nič! Prav lepo molče o celi stvari, kakor da se je zgodila kje na Marsu ali katerem drugem planetu, kjer še nimajo svojih poročevalcev, ki znajo laž pretvarjati v resnico, a resnico pa v laž.

Javnost bi seveda rada izvedela resnico, kako se ravna z delavci. Naloga velebizniškega časopisja pa je, da drži javnost proč od te resnice. In to nalogo izvršuje velebizniško časopisje do pike!

PROČ Z DRŽAVNIM ZAVAROVANJEM!

Ako vprašate bankirja v Wall Streetu, jeklarske ali katerega drugega industrijskega magnata, če ne bi bilo pametno, da se uvede državne zavarovanje proti ognju, za slučaj smrti, proti nesrečam na morju in v industriji, dobite prav zanesljivo tak odgovor. In če nekaj časa postojite in hočete zastaviti nadaljno vprašanje, ker zgornji odgovor prav zanesljivo ni argument, vam gospodje, ki kopicijo milijone, ker so lastniki produktivnih in distributivnih sredstev, prav zanesljivo odgovore, da se država nima pravice vtikati v biznis.

In zakaj so privatni bizniški interesi tako nasprotni vsaki nacionalizaciji?

V Queenslandu v Avstraliji so pred štirimi leti uvedli državno zavarovanje proti ognju, za posmrtno, proti nesrečam na morju in v industriji, čeprav so proti takemu zavarovanju grmeli avstralski privatni bizniški interesi in so napovedovali žalosten konec. Minila so štiri leta in uspehi nacionaliziranega zavarovanja so pred nami.

Dohodek v teh štirih letih je znašal \$7,377,545. Zavarovalnina je bilo izplačane \$3,485,405, v rezervni sklad je pa bilo naloženih \$1,952,280.

Te številke govore, da bi imele privatne zavarovalne družbe lep dobiček, ako bi ne bilo zavarovanje nacionalizirano.

Pa še nekaj je, kar se privatni bizniški interesi boje. Pregovor pravi, da zgledi vlečejo. In to velja tudi v tem slučaju. V Novem Južnem Valesu imajo tudi delavsko vlado. In ta vlada zdaj namerava nacionalizirati zavarovanje. Za to ima seveda tehtne vzroke. Prepričala se je, da je država Queensland napravila lep dobiček, ki bo koristil vsemu ljudstvu, dasiravno so stroški znašali manj kot 20 odstotkov od premije, zavarovalniške pristojbine so pa bile znižane od 25 do 35 odstotkov.

Nič se ne čudimo, če bankirji v Wall Streetu in industrijalni magnatje kriče: "Proč z državnim zavarovanjem! Proč z nacionalizacijo vsake industrije."

Tovarne za obleko v Rusiji.

Piše William Z. Foster.

(Copyright, 1921, by The Federated Press.)

V družbi majhne skupine krojačev iz različnih držav, ki so bili na obisku v Rusiji, sem obiskal tri največje tovare za izdelavo obleke v Moskvi. Brat Reznikov, član unije izdelovalcev kap št. 2, nas je vodil.

Prva tovarna, katero smo posestili, je zelo primitivna. V carjevih časih je bila delavnica za kaxnence, ki so delali šotore. Danes se tu izdelujejo raznovrstne objekte za vojake. Tovarna je zelo prostorna in v njej je zaposlenih okrog 900 delavcev, med katerimi je štiri petine žensk. Tovarna ni pod eno streho, temveč je sestavljena iz več eno ali dvanadstropnih poslopj, ki so raztresena semintja brez vsakega sistema. Znani večak Taylor se bi v grobu obrnil, če bi videl kaj takega.

Brez malega vsi živalni stroji so Singerjevega dela. Mnogo strojev počiva vsled pomanjkanja majhnih, toda nenadomestljivih delov, katerih ne more ruska kovinarska industrija proizvesti. Zelo primanjkuje strobjev za obhajanje gumbnic. V vsaj tavarini sem videl samo tri take stroje, ki nikakor ne zadoštujejo. Valedtega je zaposlenih veliko število žensk, ki opravljajo to delo z roko. Povedali so mi, da narode po 30 gumbnic dnevno, medtem ko delavec s strojem naredi 1500 ali 50-krat toliko. Lahko se pomisli, kolikega pomena bi bilo nekaj takih novih strojev za to tovarno, kajti povedana produkcija v Rusiji koristi predvsem delavcem. Enako pomanjkanje je s stroji za rezanje blaga. Videli smo rezače, ki so delali s krivici in škarjami, toda to delo je zelo počasno, težko in tudi negotovo ter nezadovoljivo.

Druge tovarna, katero smo obiskali, je tudi bivša kaznilniška delavnica v znanj Butirski, nedaleč od središča mesta. Veliko moderno poslopje, šigar eno krilo še vedno služi za ječo. V njem je zaposlenih približno tisoč delavcev, domalega same ženske, ki izvršujejo vojaške obleke. Ako mi ne bi bili povedali, da je to bila kaznilnica, ne bi bil vedel tega, kajti okna niso več zamrežena in po hodnikih, kjer so prej korakale jetniške straže, zdaj tekajo amejoa se dekleta, ki živajo bluze in drugo obleko za rdečo armado. Eden delavskih nadzornikov v tovarni je bil za časa carja jetnik ravno tu zaradi svojih revolucionarnih idej. Mož se je smejal, ko nam je pripovedoval, kako je revolucija naredila iz jetnika v njem delavskega nadzornika. Obe kaznilniški tovarni, ki sta zdaj svobodni delavnici, simbolizirata splošen preobrat v Rusiji.

Malone vse delavke v Butirki stanujejo v veliki palači blizu tovarne, iz katere je revolucija že davno spodila parazitičnega gospodarja. Uprava hiše je komunalna. Odbor, ki ga volijo stanovaleci od časa do časa, upravlja poslopje. Na drugi strani ceste je otroški vrtec in zavod za dojenčke delavk, katere imajo v oskrbi pestunje čez dan dokler so matere na delu. V bližini tovarne so dvorane delavcev, čitalnice, skladišča živil itd. Grupiranje delavcev v bližini tovarni je zelo karakterističen pojav v življenju moderne Rusije. Na ta način se razvijajo nove komunistične institucije.

Zadnja tovarna, katero smo si ogledali, je splošna krojaška delavnica, v kateri se izdelujejo moške, ženske in otroške obleke. Poslopje je moderno s petimi nadstropji in v njem dela okrog 700 delavcev. Upravitelj te tovarne je brat Bogarščev, ki je bil pred revolucijo aktiven član krojaške organizacije v Baltimoru. Bogarščev ima precej težav, ali posrečilo se mu je, da je organiziral vzhledno delavnico s pomočjo mnogih drugih krojačev, ki so prej bivali v Ameriki in ki so nas sprejeli z velikim veseljem.

Tovarna je organizirana po ameriških metodah kolikor dopušča primitivna oprema. Domačini bo izprva nasprotovali specializiranemu delu, toda danes spoznavajo velike vrednosti takega dela in se ga ne branijo več. Primerjaje z ameriškim standardom

obratuje tovarna s sedemdeset odstotki prave sposobnosti in produkti neprestano narašča. O-biskovalci so se žadili količini in kakovosti obleke. Upravitelj je obžaloval, da nima dovolj modernih strojev in pomanjkanje važnih majhnih delčkov pri starih strojih. V tovarni najbolj primanjkuje likalnih strojev in vse je težko delo se mora opravljati s roko. Manjka tudi izkušenih delavcev. Objubili smo, da storimo kar je v naši moči, da ameriške strokovne unije založe ruske krojaške organizacije s tolikanj potrebnimi stroji. V ta namen bi se morala organizirati posebna agita-cija v Ameriki.

Kakor v vsah drugih ruskih industrijah tako tudi v krojaški igrajo unije zelo važno ulogo. Vsi delavci in delavke od upravitelja do zadnjega moža in žene spadajo v organizacijo. Upravitelja nominira centralna organizacija in potrdi ga krojaški departament vrhovnega sveta ljudske ekonomije. Unija odločuje o delovnem času, mezdah in delovnih pogojih in vsi odloki unije so potrjeni od komisarja za delo. Unija tudi zagotavlja, koliko dela mora izvršiti vsak posamezni delavec.

Generalno nadzorstvo v tovarnah je v rokah odbora dveh delavcev, enega izvolijo delavci v tovarni, drugega pa imenuje Department delavske in kmetake kontrole, ki je del centralne sovjetske vlade. Ta odbor nadzoruje splošen obrat in sme vsak čas pregledati poslovne knjige in druge stvari v zvezi s tovarno.

Unije funkcionirajo tudi pot-pot tovarniških svetov, ki imajo svoje stalne pisarne v tovarnah. Tovarniški sveti skrbje za politično in socialno vzgojo delavcev in gledajo, da so vse naredbe unije in vlade strogo upeljane. Tovarniški sveti tudi posredujejo med delavci in tovarne pri zamenjavanju produkta, ki jim preostane, ko je vzela vlada svoj sedež v zamenjo za živila itd., s katerimi oskrbuje delavce.

Tako smo videli v neki tovarni velike zaboje živilcev, nogavio itd., ki jih je nabavil tovarniški odbor in razdelil med najpotrebnejše delavce. Delavci so nam povedali, da so pravkar poslali zastopnika v Ukrajino, ki ima dobiti zalogo živil za obleko. Sistem plačevanja živil direktno s tovarniškimi produkti je posledica novega ekonomskega razvoja. Ta sistem prevzamejo zdaj kooperative, ki so bolj sposobne in prikladne za to delo zamenjavanja blaga med kmeti in delavci.

Krojaški delavci, katere smo obiskali, trpe hudo pomanjkanje živil in drugih življenjskih potrebščin; toda navdahnjeni so z isto stoično pogumnostjo, s katero se odlikujejo delavci v vseh ruskih industrijah. Več, da imajo pred seboj še dolgo trnjevo pot, zato potrpe in delajo z vsemi silami, da premagajo to pot. Odločni so, da zmagajo brez ozira na žrtve, ki se zahtevajo od njih.

(S tem so zaključeni Fosterjevi članki o Sovjetski Rusiji. Op. urd.)

DOPISI.

Ferdido, Ala. — Nimam kaj dosti poročati od tu. Pred časom smo se organizirali a nam gre vse le bolj počasi, ker nas je malo število. Domačini niso sposobni za unijo in sploh ne za kako organiziranje. Menda ne vedo kaj je unija ali po naše zveza, a tudi če bi vedeli ne marajo delovati. V očigled njihovem položaju, ki je ravno tak kakor nas samih, človeka kar jeza popade, ko vidi njihovo malomarnost.

Spominjam se, kako je vedno govoril naš osode, ko sem bil še mal, da je reveža vrag ustvaril. Zdi se mi, da je imel prav, kajti reveža vse zametuje in ga grdo gleda, a kar je še najneumnejše je to, da revež tudi sam sebe zametuje. Naš osode stric Martin, ki je bil mnenja, da je reveža vrag ustvaril, je bil večkrat v Zagrebu in dobro vedel, kaj je sira-mak, toda tega ni hotel razkrivati. Danes sami vemo, kaj se pravi biti ubog a pri vsem tem, dasi nam vohomer kdo trobi na ušesa, da je neumnost biti ubog in naj si pomremo, vseeno nočemo slušati dobrih nasvetov, temveč smo zakrknjeni in se še dalje koplje-mo v bedi.

Kadar govorim s človekom, se

mi zdi kakor bi imel pred seboj trmasto živino. Vse pripravljajo-nje, naj dela sebi v dobro, je zastoj. Zato mi čudno, ako smo danes tepeni, saj s svojo blapčev-sko pokornostjo dajemo drugim v roke bič, da nas tepejo. Ne mislim, da nam znam bogvsakaj, toda dobro s previdim, kaj bi bilo bolje za nas delavce in kaj je krivo, da nam je tako. Hlapčevstvo bi moralo biti odpravljeno in delavci bi morali znati samostojno misliti. Ker tega ni, trpimo vsi.

Vreme imamo pri nas dokaj le-po in toplo. Sejemo repo, šebulo, solato in drugo zelenjavo po vr-tih za zimo. To poljeje nas je suša precej oškodovala, toda to spotoma popravljamo, ker vedno kaj sadimo in kopljemo. Vedno je kak pridelek za prodati, toda cene, katere nam ponujajo za pridelke, so skoro enake onim, ako bi blago darovali. Kar kupi-mo je vse po najvišjih cenah in tako moramo životriti ob onem kar pridelamo, da uporabljamo doma. Dobro vode in zdravja nam tukaj ne manjka. — Jos Stě-mac.

Oglesby, Ill. — Društvo Vrta-ec št. 155 SNPJ je priredilo dne 22. oktobra plesno veselico z vinske trgovije, ki se je obnesla v polno zadovoljstvo vseh. Zahvaljujem se vsem za številno u-deležbo. Hvaležni smo bratu Zah-rastniku za njegovo izvrsno dvorano in za vsestransko pomoč pri dekoriranju iste. Angela Zah-rastnikova nam je pridno pomagala pri pripravljanju večerje in viničarke so vzorno vršile svojo vlogo. Any Senica nam je spekla dobro orehovo petico, a M. Lega-nova je pripravila fiancate. Vsek ne je dobro razumel v njegovem poklicu. Frank Jerin, naš par-gar je prav mojstrsko bral para-grafe, rihtar pa po njih sodil in delil ostre kazni, ki so šle v na-šo blaginjo. Kar je rihtar F. Nad-većnik odločil, to "šaribar" Pod-leznik zapisal. F. Božanskij, ki je bil za čuvaja, je tudi pripomogel za nekaj "copakov" v dobrem vršenju svoje službe. Sploh so vsi policaji dobro pazili na grozdje, da se ga je kolikor mogo-še mnogo posmukalo. Godce nam je godel do ranega jutra. Vsem o-menjenim gre vsa hvala za njihov trud. Udeležili so se bratje pri društvu Lilija št. 95 SNPJ iz Oglesby, pri društvu Mladi Slo-venci št. 45 in člani društva Sv. Roka št. 245, katerim vsem se i-skreno zahvaljujem, da so se u-deležili in s tem pripomogli do lepega dobička \$307.02. Kot taj-nica društva se zahvaljujem v njega imenu vsemu občinstvu za udeležbo. — Josephine Paulicha, tajnica.

Pueblo, Colo. — Slednjič smo vendar tudi mi dočakali čas, ko dobimo svoj del ledu. Poleti bog-atim, a pozimi revnim. Kdo more tedaj trdit, da nismo z boga-timi enakopravni? Dne 27. oktobra je padel aneg, da je bilo veselje, kar pa nam je šele povedalo skrb za prebitek prihajajoče zime.

V Pueblu smo zelo "napredni" in tudi patrijotični ljudje. Da se patrijotizem še bolj utrdi, so ustanovili nekako gardo, ki se bo sestojala iz eksoficerjev in nas bodo varovali pred slučajno re-vo-lucijo ali kaj podobnega. Na-prednost v tukajšnji naši nasel-bini se lahko posname iz dopisov po različnih listih. Kar se tiče soci-jalistov v Pueblu, je največ takih, ki se ravnaajo po vremenu. Res je nekaj napredno mislečih, ali le redki so. V glasilu KSKJ sem čel dopis, kjer se dopisnik zelo jezi nad socializmom, ki je dal dopis v Prosveto. Gotovo se jezi, kaj je dopisnik priporočil ženici, naj malo bolj skrbí za svojega starega. Kar se tiče o-trok, da ne obiskujejo katoliške šole, naj se kar sprizajni z misli-jo, da stariki napravijo veliko napako, ako pošiljajo otroke v šole, kjer se poučuje "verstvo".

Pred časom sem čul, kako se je nek ugleden mož na javnem shodu zaletaval v društvo Orel št. 21 SNPJ in rekel, da ima društvo neizbrisen madež, ker se ni hote-lo pokoriti intelingentnim možem kakor je on. Zdeli bi, če bi dotič-nik kaj obširne objavil v kakem listu o delu Orla in o nas-protni stranki.

Edino, kar ni umestno pri našem društvu je dejstvo, da vse premalo agitiramo za nove člane. V naselbini kot je Pueblo bi moralo biti še najmanj toliko čla-nov. Bratje pojdemo na delo, da

dobimo najmanj po enega kan-didata vsak. Pokažimo, da ima društvo Orel še vedno krila, pod katere sprejme vsakega, ki je vreden biti član društva. — F. S. Red Lodge, Mont. — V tukaj-šnjem premogorovu se je pričelo obratovati s popolno delavno sijo, a pri vsem tem je težko do-biti delo, ker je povsod vse na-tlačeno s ljudmi.

Poročila sta se dobro znani John Stanfel z Marijo, rojeno Marijankovič. Poroka se je vršila dne 24. oktobra. Po medenih dne-vih, katere sta srečno dokončala, smo imeli 29. oktobra pri družini zabavo, ki je trajala do jutra. Pozdravljajm novoporočenca. — Poročevalce.

dobimo najmanj po enega kan-didata vsak. Pokažimo, da ima društvo Orel še vedno krila, pod katere sprejme vsakega, ki je vreden biti član društva. — F. S.

Red Lodge, Mont. — V tukaj-šnjem premogorovu se je pričelo obratovati s popolno delavno sijo, a pri vsem tem je težko do-biti delo, ker je povsod vse na-tlačeno s ljudmi.

Poročila sta se dobro znani John Stanfel z Marijo, rojeno Marijankovič. Poroka se je vršila dne 24. oktobra. Po medenih dne-vih, katere sta srečno dokončala, smo imeli 29. oktobra pri družini zabavo, ki je trajala do jutra. Pozdravljajm novoporočenca. — Poročevalce.

IZ DELAVSKEGA SVETA.

(Federated Press.)

Delavci stoje s Howatom. Kra-jevna organizacija strojnikov v Kansas Cityju, Kans. je apelirala na W. H. Johnstona, predsednika organizacije, da naj dovoli stroj-niškim unijam v Kansasu refer-endum glede simpatičke stavke v prid rudarjev. Obenem je organi-zacija sklenila, da bo prispevala mesečno \$100 za rudarje, dokler bo Howat v zaporu.

Polejša v Colorado. Coloradska industrijalna komisija je zapovedala stavkujočim rudarjem v Oak-views, da se morajo vrniti na delo. Rudarji so zastavkali 15. oktobra v protestu, ker je delodajca odlo-vil enega njihovih tovarišev brez upravičenega vzroka.

"Indukcijo" proti razvažal-tem mleka v Clevelandu je izdal sodnik Bernon zadnji četrtek. Prepoved je še začasna in vleva stavkujočim razvažalcem, da ne smejo ovirati razvažanja mleka po stavkokaških vozniških.

TATVINA SOCIALISTIČNIH MANDATOV PRIZNANA.

Tamaniti in republikanci v New Yorku pravijo, da sta bila se-deča dveh socialistov od-vzeta "po pomoti".

New York, N. Y. — Odsek za volitve v občinskem svetu, ki je malone po dveh letih prešel na-novo glasove v dveh aldermanskih okrožjih, v katerih sta leta 1919. kandidirala socialisti Lee in Cassidy, je končno poročal, da demokratična občinska svetovalec po krivici jedita v občinskem svetu, kajti ponovno štetje glasov je pokazalo, da sta bila izvoljena socialisti. Devet tamanitov (demo-kraatov) in trije republikanci so podpisani na poročilu.

Odsek priporoča, da se občinska svetovalec Moritz Graubard in Timothy J. Sullivan, oba tamanita, odstavita in socialisti Lee in Cassidy ustoličita na njuno mesto. Odsek se izgovarja, da sta bila socialisti "po pomoti" opeharje-na za njuna mandata, ko so bili glasovi prvič preštet.

Lee in Cassidy sta zopet kandi-data v svojima okrožjima. Volitve za župana in nov občinski svet se vrše prihodnji terek. Socialisti apelirajo na delavce, da je zopet-na "pomota" mogoča, ako ne bodo imeli delavski kandidati do-volj paznikov pri štetju glasov. Najboljše zavarovanje zopar tat-vin glasov je, če delavci nagrna-dijo toliko glasov za svoje socia-listične kandidate, da se jih tatin-ski tamaniti in njihovi zavezniki ne bodo upli krasti.

DENAR SEJE!

Los Angeles, Cal. — Harry M. Philipps je metal 18 in 20-dolar-ske bankovce v zrak kakor papir. Ko je šel po ulicah, je razdelje-val denar kakor kake reklamne listice, samo, da bo videl okoli sebe zadovoljne obraze, kakor so je izjavil.

Mož je rekel, da prihaja iz Me-hike, kjer je našel v bližini Tore-ona bogato žilo zlata.

"Mislite, da sem neumen, kaj ne?" je vprašal množico ljudi, ki so drli okoli njega. "Nikakor ne, samo zadovoljen sem in nasla-njam se, ako vidim okoli sebe za-dovoljne obraze."

Pravi, da ima toliko denarja, da se ga mora nekaj iznebiti. In Los Angeles bo šel v Chicago, kjer bi tudi rad videl "zadovolj-ne obraze," nato pa v New York.

STAVKA RAZVAŽALCEV MLEKA JE POPOLNA.

MLEKO SE DOVAŽA BOLNIM NICAN IN DETETOM.

Podjetniki so provocirali stavko, da poplača podraščajo mleko.

New York, N. Y. — Ko je bilo vprašanje stavke predloženo razvažalcem mleka, so se razvažalci izrekli za stavko v razmerju 7:1 glasu. Zategadelj je stavka pricela točno ob določeni uri. Dovažanje mleka je popolnoma ustajelo in se dovaža le bolnišnicam in postajam, v katerih se oddaja mleko za prehrano otrok. V vsakem mleku je ostal po en zaupnik, ki ima instrukcije, da se mleko dovaža le bolnišnicam in takim osebam, ki ga absolutno potrebujejo za svojo prehrano.

Kompanije so naznanile, da je razvažalec utrgana mezda za petdeset odstotkov, njih pomočnikom, delavcem v hlevih, pisarnem itd pa za deset odstotkov. Proti tej neopravičeni podjetniški zahtevi so vozniki postavili svoje zahteve.

Tirjali so, da se mezda poviša za pet dolarjev na teden, ki zdaj znaša samo pet in trideset dolarjev na teden, in da poleg dobe še po dva odstotka od iztirjanega denarja.

Nekaj malih podjetnikov je pristalo na zahteve delavcev. Ti razvažajo mleko kot ponavadi. Pri drugih tvrdkaj je pa dovažanje mleka ustavljeno v stomiljskem okrožju mesta New Yorka.

Edward A. Shult, poslovni odbornik lokalne organizacije št. 147, je izjavil, da so podjetniki nanašali izzvali stavko, da napravijo iz razvažalcev mleka grešne kozle, ko povisajo ceno mleku. Še predno je prišlo do stavke, so imeli podjetniki podražitev mleka v svojem načrtu.

Podjetniki so seveda organizirani v organizaciji New York Milk Conference Board. Velike kompanije zdaj groze, če se delavec hitro ne vrnejo na delo in ponižne prosijo za delo, da proglašajo odprto delavnico. Drugi vozniki niso zastavkali, je podjetnike v zadnjem trenutku srečala pamet. Umaknili so svoje zahteve za znižanje mezde za pet dolarjev na teden. Dva ravno so podjetniki kričali na ves glas, da ne odnehajo od svoje zahteve, so se v zadnjem trenutku premislili in podpisali pogodbo z organizacijo. Nova pogodba pomeni zmagajočo organizacijo, je v nji črtana določba, da ima vsaka stranka pravico odpovedati pogodbo, kadar hoče, ako odpoved pogodbe napove trideset dni naprej.

DRHAL NA JUGU SE JE ZDAJ LOTILA DELAVSKIH ORGANIZATORJEV.

Mobile, Ala. — Precej temen kotiček tvorijo južne države v vsem civiliziranem svetu. Danes se kaže drhal nekega zamorca, ker ju šklist in je nehoti radi svojih šklistih oči vprsi svoj pogled v belopoltno dame, ko jo je srečal na ulici, češ, da jo je napadel. Jutri drhal obesi zamorca, ker se ni spoštljivo umaknil s hodnika belopoltnemu žlokyu. Obtožbo ga napada na belopoltnega "gentlemana." Nekaj dni kasneje pade oborožena drhal po zamorski nasebini, ker so zamorec izjavili, da nobejo delati za tako nizko mezdo na tobačnih ali bombažnih nasadih. Obtožbo jih punta. In če se zamorec branijo, jih pride še nekaj na vislice ali pa elektrini stol. Ali tako ne ravna belopoltna drhal le z zamorec. Zahotelo se ji je že tudi po belopoltnih ljudeh, če so organizirali delavce. Znane je, da je bil neki belopoltni delavec ustreljen v Louisijani, ki je bil predsednik delavske organizacije, ker je vzel v varstvo nekega zamorca.

Najnovjša vest pa pripoveduje, da se je John F. Winstanley zdaj nahaja v bolnišnici v Marijani, Fla. Winstanley je delavski organizator. Drhal je ujeta v Shermanu, Fla., privezala ga je k drevesu in toliko časa bičala, da se je onesvestil.

Nasle vebizniško časopisje stika po vsem, da najde kje kakšno sirovo dejanje, da se lahko zgraža nad njim. Ali ni bolj pametno, da čimnikarji pogledajo v južne države, da vidijo, kaj se tam godi? Pomesti in osnažiti je

treba svojo hišo, in kadar je čista in osnažena, je treba pogledati, če je v drugih hišah se kaj smeti.

TAKO JE, TAKO!

New York, N. Y. — Ko na milijone delavcev zastavijo šče delo kričim državi, v New Yorku pa na tisoče delavcev ne ve, kam naj polože svoje trudne glave, ako ne gredo spat v prepovedane parke ali pa v prenočišča. Ki so jih odprle mlačinske družbe, se je zbralo število gospodov v hotelu Waldorf-Astoria, da nvažajo zelo važna industrijska vprašanja. Ti gospodje pripadajo k organizaciji Industrial Relations Association of America, ki obrdžava zdaj svoje letošne konvencijo, kateri bo predsedoval trgovski tajnik Hoover.

Konvencija se je takoj po otvoritvi posvetila takim problemom kot osebna uprava v departmentnih trgovinah, vzajemna podporra društva, publikacije za pisarne in tovarne — hranilni načrti in nakupi delnic.

Lista govornikov na konvenciji, kateri predseduje Hoover, je zelo zanimiva. Kajti govorili bodo Will Hays, glavni poštari, James J. Davis, delavski tajnik, A. C. Redford, predsednik ravnateljskega odbora Standard Oil kompanije v New Jerseyju, G. D. Robertson, kanadski delavski minister, in T. V. O'Connor, bivši predsednik organizacije pristanišnih delavcev, zdaj član sveznega plovbenega odbora.

ŽELEZNIŠKO VPRASANJE SE NI REŠENO.

Washington, D. C. — Administracija je po nekem kabinetnem članu vendar odkrila, da železniško vprašanje še ni rešeno, ampak je samo odloženo.

Administracija meni, da se dovoli železniškim kompanijam, da smejo še znižati delavsko mezdo. Ako železniški delavski odbor privoli v ponovno znižanje mezde in poslabšanje delovnih razmer, tedaj pride do stavke.

Splošna stavka ali ispor rudarjev se pričakuje spomladi, ko poteče ta pogodba.

Med tem bodo podjetniki pritiskali na kongres in sodišča, da se izvrše potrebni koraki za potlačenje delavskega odpora. Železniška in rudarska stāvka sta zelo neopravičena reš ob tem času. Prvič, zdaj prihaja zima in nespametno bi bilo zdaj provocirati železničarje in rudarje. Drugič, v Washingtonu se sestane razorožitvena konferenca. Zelo neprizetno bi dirnulo tujskemu diplomatu v nos, če bi se nahajali v Ameriki ob času, ko bi počival železniški obrat in delo v rudnikih.

Spomladi bodo šanse za provociranje železničarjev in rudarjev bolj ugodne, menijo podjetniki, ki so proti organiziranemu delavstvu.

ZAKAJ SE ŠOVA PROTI MEXIKI?

Mehiko, Meh. — Rio Grande medji pri El Pasu, Tex., dve državi in tako sta nastali tudi dve vprašanji.

Ako potnik sede na voz ulične železnice v El Pasu, mora plačati šest centov voznine. Če pa potnik stopi na voz ulične železnice v Juarezu, Meh., plača samo pet centov voznine in se vozi po ravno istih tračnicah, kot se je peljal, ko se je vozil v Juarez.

In če vprašate spovednika, zakaj je ta razlika, da prav rad pojasnilo: "Vidite," pravi spovednik, "kompaniji na oni strani nam dovolijo, da povisajo voznino."

Potnik se usede zadovoljen s tem pojasnilom.

Ali niso vebizniški listi že kričali, da jma Mehika delavsko vlado?

TOWNLEY ODPOTOVAL V JROO.

Jackson, Minn. — A. C. Townley, ustanovitelj Neustrankarske lige v Severni Dakoti in predsednik iste, je 2. t. m. dospel sem iz Farga, N. Dak., od koder je potoval z avtomobilom. Townley ima tu predsedati 90 dni v zaporu, ker je med vojno izrekel neke besede, katere je sodišče smatralo za kršenje protipuntarskega zakona v Minnesoti. Proces se je vlekel tri leta in končno je vrhovno svezno sodišče v Washingtonu potrdilo obsodbo nižjega sodišča.

ČE IMA ČLOVEK DOMOTOŽ JE MU ZDRAVNIK LAHKO PREDPISATI VINO.

New York, N. Y. — Italijanski koncertni pevec, kateremu se to še po domu, je prejel dovoljenje, da mu zdravnik lahko predpiše vino. Zdravnik je konstatiral, da italijanski pevec trpi na akutnem domotožju.

Lord Ain je pred kratkim prišel iz Italije v Ameriko. Obvestil je svoje ravnateljstvo, da gre domov v Italijo, kjer ni prohibicije, ako ne dobi vina. Ravnatelj je takoj brzojavil zakladniškemu tajniku Mellonu, kaj mu je storiti v tem slučaju. Prejel je odgovor od Roy A. Haynesa, prohibicionistiškega ravnatelja, da je Lord Ain upravičen do dveh kvartov vina, ako mu jih predpiše njegov zdravnik. V odgovoru ni povedano, koliko vina mu sme predpisati zdravnik in kolikokrat to lahko stori.

Pa tej odločbi bo lahko vsakdo zahteval, da se mu predpiše vino po njegovem zdravniku, ako je "bolan" na akutnem domotožju.

VELIK POŠAR V PRISTANU.

New York, N. Y. — Na obrežju Wschavkna je divjal strašen požar, ki je uničil pet pomolov erijske železnice, petnadstropno skladišče za moko, vlak, obstoječ iz trideset naloženih tovornih voz in trideset bark. Požar se je razširil na daljavo pet milj. Po štirih in dvajseturnem delu niso ognjeogasci imeli požara pod svojo kontrolo.

Močan veter je nosil žareče iskre celo čez reko, ki so padale doli sredi Manhattanu. Najprej je pričelo goreti na pomolu D. Plamen je udaril neprilakovano skoki streho in je preskočil na skladišče na pomolu C. Iskre so padali na pomola E in A. Na zadnjem pomolu je imela Standard Oil kompanija več tisoč sodov sirovega olja razloženega kar na pomolu. Ko je pričelo goreti olje, so bili ognjegasci brez moči, da sajeze silni požar.

RABUKA V SENATU ZARADI OŠKARNJA VOJAKOV SE NADALJUJE.

Washington, D. C. — Senator Watson, ki je pred nekaj dnevi obtožil armadne častnike, da so ohečali prostake v Franciji brez procesa, noče predložiti evidenc posebnemu odesku, ki je bi ime novan nalašč zato, da preliče Watsonovo obtožbo. Watson je izjavil v četrtak, da se ne zanese na noben odesek, temveč je pripravljen predložiti evidenco jayno v zbornici, da vse ljudstvo izve in sodi o njegovih dokazih.

Watson je prejel veliko pisem in brzojavk od bivših vojakov, ki se ponujajo za priče in so pripravljani potrditi obtožbo. Nekateri demokratje podpirajo Watsona v zahtevi, da se razpusti preiskovalni odesek in da naj senat razpravlja o zadevi v javni seji.

KJE JE FRANCE PAKIŠ?

V Ameriki se nahaja še okoli 28 let. Njegov zadnji naslov je Ely, Minn. Doma je iz Ribnice, št. 305. Za njegov naslov bi rada izvedela njegova sestra v starem kraju, kateri če ni pisal osem let. Njegova sestra bi rada izvedela, ali je še živ ali mrtev. Ako je kateremu naših čitateljev kaj znanege o usodi France Pakiša, naj sporoči njegovi sestri. Če bo pa ob čital te vrstice, naj se oglasi sam. Naslov je: Fani Pakiš, pri g. Zabuavniku, Karlovska cesta, št. 21, Ljubljana, Jugoslavija.

V JEKLNARNI SO PRICELI ZOPET Z OBRATOM.

East Chicago, Ill. — Republic Iron in Steel kompanija je pričela zopet z obratovanjem svoje jeklarni v tujaknjem mestu. Delo v jeklarni je potivalo tri tedne. Nastavljenih je bilo še okoli dve sto delavcev. Tovarna bo obratovala samo z enim posadom. Daleč smo še od povratka v boljše čase, čeprav jih vebizniški listi napovedujejo dan za dnem.

VINAR JE POGREBNIL TRI NAJST LADEJ.

St. John N. F. — Silen vinar, ki je divjal od petka do zadnjega pondeljka, je pogrebnil trinajst ladij. Trije mornarji so utonili.

ZAHTEVAJO POLICIJO PRI STAVKI MLEKARJEV.

New York, N. Y. — Uradniki mlekarske kompanije v Yonkersu so naprosili za policijsko "varstvo" v slučaju, da bi zastavkali razvažalci mleka. Tyrka dobavlja 75 odstotkov mleka, kar se ga potrebuje v Yonkersu in bi rada v slučaju stavke dobavila mleko vsaj holnicam in drugim zavodom.

ŽELEZNIŠKA NEZGODA.

Columbus O. — Osohni vlak št. 901 je skočil raz tir na pennsylvanski železnici bliz otukajnjega mesta. Lokomotiva je zapustila tir in en voz se je prekuenil. Osem oseb je ranjenih, ki so jih pripeljali v Columbus.

FOCH PRIDE DANES V CHICAGO.

Chicago, Ill. — Francoski maršal Foch (Fòs) pride v soboto v Chicago in ostane tu čez nedeljo. Župan Thompson je izdal proklamacije, v kateri pravi, da Foch ne pride po uradnih opravkih, temveč samo kot gost iz prijateljske države.

ENAJSTI NOVEMBER PROGLAŠEN KOT NARODNI PRAZNIK.

Washington, D. C. — Enajsti november bo proglašen kot narodni praznik v počaščenje neznanega ameriškega vojaka, ki bo pokopan omenjenega dne v Arlingtonu.

Kongresna zbornica in senat sta sprejela rezolucijo, ki apelira na predsednika, da omenjeni dan proglaš kot narodni praznik. V nekaj dneh se pričakuje še tozadevna predsednikova proklamacija.

VELIKA MNOŠINA ŽGANJA JE BILA KAPLENJENA V BRADINU.

Philadelphia, Pa. — Deset prohibicionistiških agentov, ki jih je vodil Harvey L. Dunean, pomočnik prohibicionistiškega ravnatelja v Pennsylvaniji, je zaplenilo veliko množino žganja v Neversinkovi žganjarni. Žganje je vredno več ko sto tisoč dolarjev. Žganjarna se nahaja v Loranu pri Readingu.

50 VRŠNIK IZ SLUŽBE.

Washington, D. C. — V zadnjem mesecu je bilo vršnikih iz službe 50 prohibicionistiških agentov, ker so baje zlorabljali svojo službo, poleg tega pa zaračunavali velike stroške in zaslužili nič loščincev, kakor je rekel komisar Blair.

Grki in Jugoslovanci udri v Albanijo?

London, 4. nov. — List "Times" je prejel brzojavno vest iz Rima, da so grške čete invadirale Albanijo z juga, jugoslovanske čete pa s severa. Grške čete se računajo na 1200 do 12000 moč. Čete, dobro opremljene s puškami in strojnicami, so prekoračile albansko mejo in prodirajo ob morju. Grški poslanik v Rimu ne more potrditi te vesti.

11 ubitih in 20 ranjenih v bojih na Češkem.

Monakovo, 4. nov. — Iz Prago je prišla vest, da so češke čete v sredo streljale na nemške kméte v Graslitzu, ki so se upri mobilizaciji. Enajst kmétoev je bilo ubitih in dvajset ranjenih. Gibanje proti mobilizaciji je splošno med nemškimi in komunističnimi elementi.

Marka pada, pada...

Berlin, 4. nov. — Večraj je bilo 210 mark za ameriški dolar. To pomeni, da je marka zdaj vredna manj ko pol centa. Nekateri pripisujejo naglo padanje marke temu, ker je milijardar Stinnes baje odtegnil vso industrijsko podporo novemu Wirthovemu kabinetu.

Italijanski kralj pomilostil svejege napadalo.

Rim, 4. nov. — Italijanski kralj je pomilostil snarhisto Antonija Albo, ki ga je skušal ubiti leta 1912. Albo je bil pomilosten v sled odloka za splošno amnestijo.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904.

Inšerg. 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2687-89 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:
UPRAVNI ODESEK:
Predsednik Vincent Calnar, 2687 So. Lawdale Ave., podpredsednik Anton Hrust, Box 140, Cannsburg, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolniškega oddelka Paul Berger, gl. blagajnik John Vercich, upravniki glasila Filip Gubina.

FOROTNI ODESEK:
John Underwood, predsednik, 405 Hay St., Springfield, Ill., Martha Zelenskar, Box 276, Burlington, Ohio, Jos. Radlich, Box 432, Smithton, Pa., Frank Soural, 2800 Prosser Ave., Cleveland, Ohio.

OSREDNJE OKROŽJE: Paul Berger, predsednik, 2687-89 S. Lawdale Av., Chicago, Ill. VEMEDNO OKROŽJE: Jacob Ambrusik, Box 288, Mason Run, Pa. Anton Radlich, Box 73, Wick Haven, Pa.

ZAPADNO OKROŽJE: Anton Sular, Box 104, Gross, Kans., za Jugoslapad, Leo Kulcar, Box 240, Gilbert, Minn., za avstrijskopolad.

Nadzorni odbor:
Matt Petrovic, predsednik, 297 E. 14th St., Collinwood, Ohio, Jakob Ambrusik, 418 Pierce St., Evelyth, Minn., Peter Strach, 2183 S. Harding Ave., Chicago, Ill.

Tiskovni odbor:
Vincent Calnar, John Underwood in Matt Petrovic.

Zdržištevni odbor:
Predsednik Frank Alot, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill. John Trnaji, Box 181, Lawrence, Pa. Janko Ovsch, 248 Reginald, Detroit, Mich. Jan. Škub, 7101 E. 50th St., Cleveland, Ohio. Mary Udvardi, 1864 So. Reginald Ave., Chicago, Ill.

VAROVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Koon, 626 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio. ODGOVORNI UREDNIK "PROSVETE": John Zavorzal.

JOZOR: Korrespondenca s gl. uredništvi, ki deluje v glavnem uradu, se vrši takole: VSA PISMA, ki so namenjani in jih gl. uredništvo se naslovi: Predsedništvo S. N. F. J., 2687-89 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE POMOGE SE NARLOVE: Bolniško upništvo S. N. F. J., 2687-89 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

DEJAVNE POMOŠNICE IN STVARI, ki so hleče gl. izvrševalnega odbora in jednote vedno so naslovi: Tajništvo S. N. F. J., 2687-89 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI S BLAGAJNISKIMI POSLI se pošiljajo na naslovi: Blagajništvo S. N. F. J., 2687-89 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Vse prišilne gleda poslovanje v gl. izvrševalnem odboru in naj pošiljajo M. Petrovica, predsednika nadzornega odbora, čigar naslov je spoznal.

Vsi prišilni za gl. svetovni odesek se naj pošiljajo na naslovi: John Underwood, 405 Hay Street, Springfield, Ill.

Vse prišilne pred uredništvo glasila se naj pošiljajo na naslovi: Predsedništvo S. N. F. J., 2687-89 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, naznanila, splošni, narodina in splošni vse kar je v zvezi s glavnim jednoto, naj se pošilja na naslovi: "Prosveta", 2687-89 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Nikakega rasorošenja, pravi belgijski kralj.

Pariz. — Belgijski kralj noče nčesar silnati o rasprošitvi kakor se je izjavil napram nekemu poročevalcu, je orožja neobhodno potrebno, da se obdrži svetovni mir. V nikakem slučaju se Belgija ne bo pustila, da bi drug monejši narod silil v deželo, za to mora obdržati orožje. Militaristična priprava za varnost bodo v Evropi še dolgo vrsto let ptorene, pravi kralj.

Obsedno stanje na Portugalskem odpravljeno.

Lisabona, 4. nov. — Vlada je odpravila obsedno stanje, ki je bilo v moči izza zadnje politične krize.

Znižavanje mead in brezposelnost v Švici.

Basel. — Baselski podjetniki v skoro vseh strokah so obvestili svoje delavstvo, da znižajo mezdo za najmanj 20 odstotkov. V pogajanjih so delavec in delodajalec izvolili odločitveno komisijo, ki je pristala na 7 odstotno znižanje. Obe stranki sta tako znižanje odklonili, valed česar je delavstvo pustilo delo. Početkoma je bilo število delavcev, ki so delo odločili samo 1200, a je pozneje naraslo na 8000 v mestu samem. Vnel se je boj, ali bodo podjetniki pristali pri znižanju ali ne. Da delavec podprejo svoje tovaršje v stavki, plačujejo v nek ustanovljen fond za stavkovno podporo, od katerega dobijo stavkarji pomoč. Toda tudi podjetniki so dobili od strani svojih kapitalističnih bratov pomoč, da so še drugi izprli delavstvo, ker ni hotelo pristati na znižanje. Tako sedaj stoji skoro vse delo v kemično-industrijskih tovarnah v Švici.

Loterija bo rešila Francijo?

Pariz. — Francoska vlada, ki sšepovsed isče sredstev, kako bi pokrila veliki deficit pri državni upravi, si je po dolgem tuhtanju zamislila veliko misel, da priklči v življenje orjaško loterijo, kjer bo obrata pri dnevnih dobitkih za milijon frankov. Prejenci vojni minister Lefevre je že uvedel zakon za vpeljavo take loterije.

Po določbah tega zakona ne bo skupna vsota za loterijo nič manjša kakor dvajset milijard dolarjev in dva milijarda bosta splešani v dobitkih. Ega številka loterije je stala 500 frankov in bondi, kateri ne bodo dobili nikakih dobitkov, bodo isplačani v 20 letih.

Lefevre pravi, da se moramo spomniti dejstva, da živimo v "času srečelovstva" in moramo iti za časom, drugatga homo propaci, ako se ne oprimemo loterije. Za navadna posojila se ne blibo več živeča.

NAENANILLO IN KARVALA.

Tušnega srca naznanjamo vsem sorodnikom in znaneem. žalostno vest, da nam je nemila smrt vrela našega ljubečega sinčka

FRANK HODNIK-A.

Umri je po šest tedenski bolezni za davico in plinčico dne 26. oktobra, t. j. in dne 28. oktobra smo ga izročili v naročje matere zemlje. Bil je 7 let star. Najkrajnejšo zahvalo izrekamo vsem, ki so nas tolažili ob času nearedne in tudi vsem, ki so darovali krasne vence in cvetlice, kakor tudi vsem onim, ki so ga spremlili k zadnjemu počitku. Torej še enkrat lepa hvala vsem. Tebi naš dragi nepozabljeni sinček želimo, polnjav mirno v hladni ameriški zemlji. Zalujoči ostali: John in Francesa Hodnik, starši; Mary, sostra, John in Tony, brata. No. Chicago, Ill.

VASE KNJIGE.

Sajedatelj. Povest iz življenja slovenskih trpinov v Ameriki. Vezano. Stane s poštnino vred \$1.75.

Zakon blagoselija. Vrlo poučna knjiga, ki pove, kako sleherni človek ponavija v sebi razvoj vseh svojih človeških in divjaških prednikov. S slikami. Vezano. S poštnino vred \$1.50.

Obe knjigi, ki se naročita obehem, za tri dolarje poštnine pristo. Naročila sprejema tajnik Književna matice S. N. F. J., Frank Alot, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill. — Adv.

DON'T FORGET AMERICA'S MAKING EXPOSITION

SEVENTY-FIRST REGIMENT ARMORY
330 STREET E. & 9TH AVENUE
NEW YORK CITY

October 25 - November 12

Za kuhanje piva doma

Imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Počakajte in se prepričajte, da je doma pri nas, kuhani vodo le najboljši in najcennejši. Dobiti je tudi zbirko sodov, steklenice in raznih loncev, itd.

Frank Oglar, 6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

